

Срібна Ю. А.
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ОСВІТИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Вирішення проблеми популяризації дизайнерських знань серед молоді являється розробка та впровадження у практику системи естетичного виховання школярів засобами дизайну. Організація повноцінного, педагогічно доцільного ознайомлення школярів з художньо-проектною діяльністю, посиленої дитячої дизайнерської творчості є значним резервом для підвищення рівня дизайнерської освіти.

Ключові слова: *дизайн, дизайнерська освіта, художньо-проектна діяльність, естетична культура, художньо-дизайнерська творчість.*

В наш час великого значення набуває виховання у школярів художньо-естетичної культури, розвиток творчого мислення, формування художнього смаку і саме мистецтво дизайну приховує в собі величезні потенційні можливості для морально-естетичного росту, духовного розвитку.

Науковці в галузі естетики стверджують, що проблема формування естетичної культури підрастаючого покоління має бути однією з провідних у школі, адже при вивченні будь-якого предмету є можливість для опанування учнями вміннями бачити красу людської праці. Ця ж думка стверджується в роботах В. Атутова, Н. Ветрова, І. Киященко. Так, В. Атутов, спираючись на аналіз тенденцій розвитку політехнічного і трудового навчання у сторону їх творчого, проблемного характеру, вважає за потрібне обов'язкове вивчення в школі основ дизайну, ергономіки, інженерної і соціальної психології й інших дисциплін, що з'явилися останніми роками [3].

Важливим аспектом дизайнерської освіти є знайомство учнівської молоді з цим видом художньої діяльності. Саме в цьому віці активно формуються естетичні потреби, смаки, йде вибір майбутньої професії. Причому залучення школярів до знань про дизайн важливе як для майбутніх фахівців, так і споживачів продукту цього виду діяльності. Аналіз сучасної практики показує, що у державі відсутня налагоджена система профорієнтації попередньої довузівської підготовки майбутніх дизайнерів. Знайомство широкого загалу школярів з художньо-проектною діяльністю часто носить епізодичний, випадковий характер. У вітчизняній художній педагогіці недостатньо вивчені питання змісту, методів, форм роботи з популяризації знань про дизайн серед учнівської молоді. Проблема повноцінного використання дизайну в художньому вихованні школярів та їх профорієнтації не є зайвою. Зарубіжний досвід останніх десятиліть вказує на особливу увагу до цього виду мистецтва, а в окремих країнах (Великобританія, Японія) ця проблема піднесена в ранг державної політики. У 80-х роках окремі вітчизняні науковці активно піднімали це питання, відзначаючи, що саме дизайн спроможний ефективно вирішити задачу зближення школи з естетичною культурою сучасності, і що необхідні радикальні заходи по розширенню дизайнерської освіти на різних виховних та освітніх рівнях.

Аналіз сучасної практики вивчення мистецтва в школі дає підстави вважати, що знайомство учнів з дизайном носить в основному епізодичний характер і не відповідає вимогам, що поставлені Державною національною програмою "Освіта". Таким чином, на теперішньому етапі розвитку шкільництва, який характеризується гуманізацією всіх аспектів діяльності, проблема художнього виховання школярів засобами дизайну набула ще більшої актуальності [1]. Формування і розвиток професійних навичок у художньо-дизайнерській творчості дітей та впровадження нових навчальних програм необхідно

поєднувати з підготовкою і навчанням педагогів, які будуть працювати з цими дітьми. З питань змісту технологічної підготовки учнів у школі, студентів у ВНЗ у науковій і методичній літературі виступали науковці-педагоги: П. Атутов, С. Батишев, Р. Гуревич, О. Коберник, В. Мадзігон, В. Сидоренко, М. Скаткін, В. Стешенко, В. Терещук, Д. Тхоржевський.

Пріоритетним завданням у сфері інтеграції художньої освіти та дизайну варто вважати підготовку педагогічних кадрів до використання дизайн-освіти у своїй діяльності. Це висуває нові вимоги до існуючої системи підготовки та перепідготовки вчителів трудового навчання.

Дизайн – це якісно новий тип діяльності, який інтегрує технічну та гуманітарну культуру на проектній основі і направлений на організацію гармонійного предметного середовища. Дизайн сьогодні пронизує фактично всі сфери життя розвинутих країн. Він став неодмінним компонентом масової та елітарної культур, і його вважають творчістю майбутнього. І не випадково в систему освіти цих країн в останні десятиліття активно вводиться проблематика проектної культури.

Існують різні шляхи залучення молоді до художньо-проектної діяльності. В системі художньої освіти наймасовішим є напрям ознайомлення з дизайном на уроках трудового навчання. Інші ж напрямки: архітектурні студії, гуртки, спеціалізовані класи сьогодні в Україні є поодиноким практикою і суттєво не впливають на загальну ситуацію. Вирішення проблеми популяризації дизайнерських знань серед молоді ми вбачаємо у розробці та впровадженні у практику системи естетичного виховання школярів засобами цього виду мистецтва [2].

Науковці вважають, що для реалізації ідеї проектної культури в сфері освіти необхідні певні умови, серед яких найважливішими є безперервність культури, достатня “критична маса” носіїв проектної культури, налагоджена система комунікацій для вільного розповсюдження проектної культури. Важливим фактором розвитку дизайнерської культури є координація та успішне функціонування різних ланок дизайн-освіти на різних освітніх рівнях. Необхідно зауважити, що повноцінному знайомству учнівської молоді з художньо-проектною діяльністю не сприяє сучасний стан предмету “Трудове навчання” [4].

В школі учнів частіше знайомлять з мистецтвом минулого, в меншій мірі сучасному. Але якщо ми ставимо перед художньою освітою завдання забезпечення націотворчої функції, то у навчанні повинен бути присутній прогностичний елемент, тобто знайомство з напрямками художньої діяльності, які в більшій мірі виражають цю ідею. Саме дизайн, вводячи в художню сферу новий досвід, здійснюючи переоцінку цінностей, ставлячи нові проблеми дозволяє вирішити це питання. Він дає змогу розкрити складну взаємодію мистецтва, техніки, формувати естетичне ставлення до дійсності. Проектна діяльність володіє здатністю направляти естетичні прагнення, здібності дітей в оточуючу їх реальність. Повноцінне включення матеріалу про дизайн дає можливість гармонійно поєднати різні види художньої діяльності, що є важливим, оскільки, як відзначають науковці, в розвитку здібностей зображальна, декоративна та конструктивна діяльність незамінні разом. Інтегративний характер дизайнерської діяльності, комплексний підхід до розв'язання проблем повноцінного знайомства учнівської молоді з проектною культурою дозволяють забезпечити зв'язок як між різними видами художньої діяльності, так і між різними дисциплінами. Розвиток науки і техніки, глибокі зміни в життєвому середовищі, проблеми екології, збереження культурної спадщини обумовлюють об'єктивну необхідність певного рівня дизайнерської освіченості. Вона стає важливим аспектом взаємодії “людина – оточуюче середовище”, оскільки споживач, формуючи його, орієнтується на свої потреби і смаки. Таким чином освіченість в галузі

дизайну стала сьогодні необхідним елементом культури людини. Безперечно, знайомство з проектною культурою повинно проходити в учнівському віці, на стадії формування естетичних потреб та смаків. Розробляючи систему виховання школярів засобами дизайну, важливо врахувати зарубіжний досвід, зокрема Японії, для якого характерним є виховання почуттів дитини, виховання відчуття спілкування на рівні людини і річ, людина і оточення, Великобританії, де ставлять завдання “створення оточення, що дає індивіду можливість відкривати дещо в собі самому, проявляти свої задатки, усвідомлюючи значимість власних і чужих ідей, впевнитися у можливості здійснювати вплив на оточення” [6].

Використання широкого арсеналу форм і методів знайомства школярів з художньо-проектною діяльністю можливе в умовах позашкільної роботи, зокрема студій. В таких умовах педагог може в більшій мірі проявити свою індивідуальність, авторську методику, врахувати інтереси школяра. Характерною рисою студійної роботи є гнучкість, відхід від шаблону. У знайомстві з цим видом мистецтва перевага може надаватися різним напрямам художньо-проектної діяльності: артдизайну, промислового, архітектурного дизайну, етнодизайну, дизайну одягу та ін. Для порівняння японські спеціалісти з дитячої художньо-проектної творчості, виділяють три основні напрями: декоративний дизайн, інформаційний дизайн та дизайн речей, причому важливішим з цих напрямів вважається дизайн речей. Націленість методик розвитку дитячої художньо-проектної творчості в Японії “формулюється своєю тріадою: серце – голова – руки, тобто сфери почуттів, інтелекту і майстерності” [6].

Специфіка студійної роботи дає можливість для індивідуального розвитку творчих здібностей школярів. Активному освоєнню матеріалу, творчій самореалізації учнів буде сприяти дотримання методичних принципів; широке охоплення об'єктів для творчості; розкриття індивідуальних здібностей учнів; рух від знань до творчої діяльності; використання різноманітних матеріалів, в тому числі нетрадиційних, недорогих. На жаль, у вітчизняній практиці спостерігалися лише поодинокі спроби окремих ентузіастів організувати студії дитячої художньо-проектної творчості.

В сучасних умовах розвиток дизайну та професійна діяльність в цій галузі знаходиться у прямій залежності від загального рівня духовної та матеріальної культури суспільства, відповідно кожного її члена. Це обумовлює об'єктивну необхідність певного рівня освіченості в галузі цього виду мистецтва. Залучення до дизайну учнівської молоді, крім сприяння виявленню та розвитку вроджених здібностей буде допомагати наближенню шкільного навчання до життя, загальної культури, творчої активності, виховання працелюбності, прагнення творити за законами краси в будь-якій сфері діяльності. Організація повноцінного, педагогічно доцільного ознайомлення школярів з художньо-проектною діяльністю, посиленої дитячої дизайнерської творчості є значним резервом для підвищення рівня дизайнерської освіти [5].

Отже, вирішенням проблеми популяризації дизайнерських знань серед молоді являється розробка та впровадження у практику системи естетичного виховання школярів засобами дизайну.

Використана література:

1. Антонович Є. А. Естетичне виховання молоді засобами народного образотворчого мистецтва / Є. А. Антонович. – Івано-Франківськ, 1997.
2. Антонович Є. А. Образотворче мистецтво: Підручник / Є. А. Антонович, С. П. Свид, В. А. Шпільчак. – К., 1999.
3. Атутов П. Р. Связь трудового обучения с основами наук: [кн. для учителя] / П. Р. Атутов, М. И. Бабкин, Ю. К. Васильев. – М. : Просвещение, 1983. – 128с.
4. Богоявленская Д. Б. О предмете и методе исследования творческих способностей

- / Б. Д. Богоявленская // Псих. журнал. – 1995. №6. – С. 49.-58.
5. Сидоренко В. Ф. Пути перестройки образования / В. Ф. Сидоренко // Техническая эстетика. – 1990. – № 1. – С. 6.
6. Устинов А. Г. Дизайн в японской школе / А. Г. Устинов // Техническая эстетика. – 1988. – № 6 – С. 11.

Серебряная Ю. А. Теоретические принципы дизайнерского образования современной молодежи.

Решение проблемы популяризации дизайнерских знаний среди молодежи является разработка и внедрение в практику системы эстетического воспитания школьников средствами дизайна. Организация полноценного, педагогически целесообразного ознакомления школьников с художественно-проектной деятельностью, посильной детской дизайнерского творчества является значительным резервом для повышения уровня дизайнерского образования.

Ключевые слова: дизайн, дизайнерское образование, художественно-проектная деятельность, эстетическая культура, художественно-дизайнерское творчество.

Sribna Yu. A. Theoretical principles of designer education of modern youth.

Solving the problem of promoting design awareness among young people is the development and implementation in practice of aesthetic education of schoolchildren by means of design. The organization fully, pedagogically expedient familiarization of students with artistic and design work, affordable child design work is a significant reserve for increasing the level of design education.

Keywords: design, design education, art and design, aesthetic culture, art and design work.

Стрілець С. І.
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка

ІННОВАЦІЙНІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

У статті розглянуто, як інтеграція вищої школи в світовий освітній простір позначається на змінах в організації освіти, виборі змісту, форм і методів навчання. З'ясовано, що впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, а також ознайомлення студентів з такими технологіями дозволить поглибити і розширити зміст інших дисциплін, що вивчаються. Це сприятиме розвитку особистості фахівця, майбутнього викладача, здатного вирішувати завдання освіти з використанням інноваційних технологій в умовах інформаційного суспільства.

Ключові слова: педагогічні технології, інноваційні освітні технології, новітні теоретико-методологічні підходи, підготовка майбутніх учителів початкової освіти.

Інноваційний пошук в освіті повинен починатися зі створення або прийняття фундаментальної наукової концепції, зміни парадигми навчання та виховання. Введення інновацій у процес навчання має спиратися на знову розроблені філософські основи освіти, відповідні вимогам часу. У нашій країні відбуваються суттєві зміни в національній освітній політиці. Поворот України до ринкових відносин, прав і свобод особи зажадав переосмислення політики в галузі освіти, яка тепер орієнтована насамперед на задоволення потреб особистості, що призвело до значних змін у виборі змісту, форм і методів навчання.

Право кожної особи на отримання освіти за здібностями гарантується у статті 26 Загальної декларації прав людини. У Європейській конвенції про права людини записано, що нікому не може бути відмовлено у цьому праві, однак воно вимагає державного